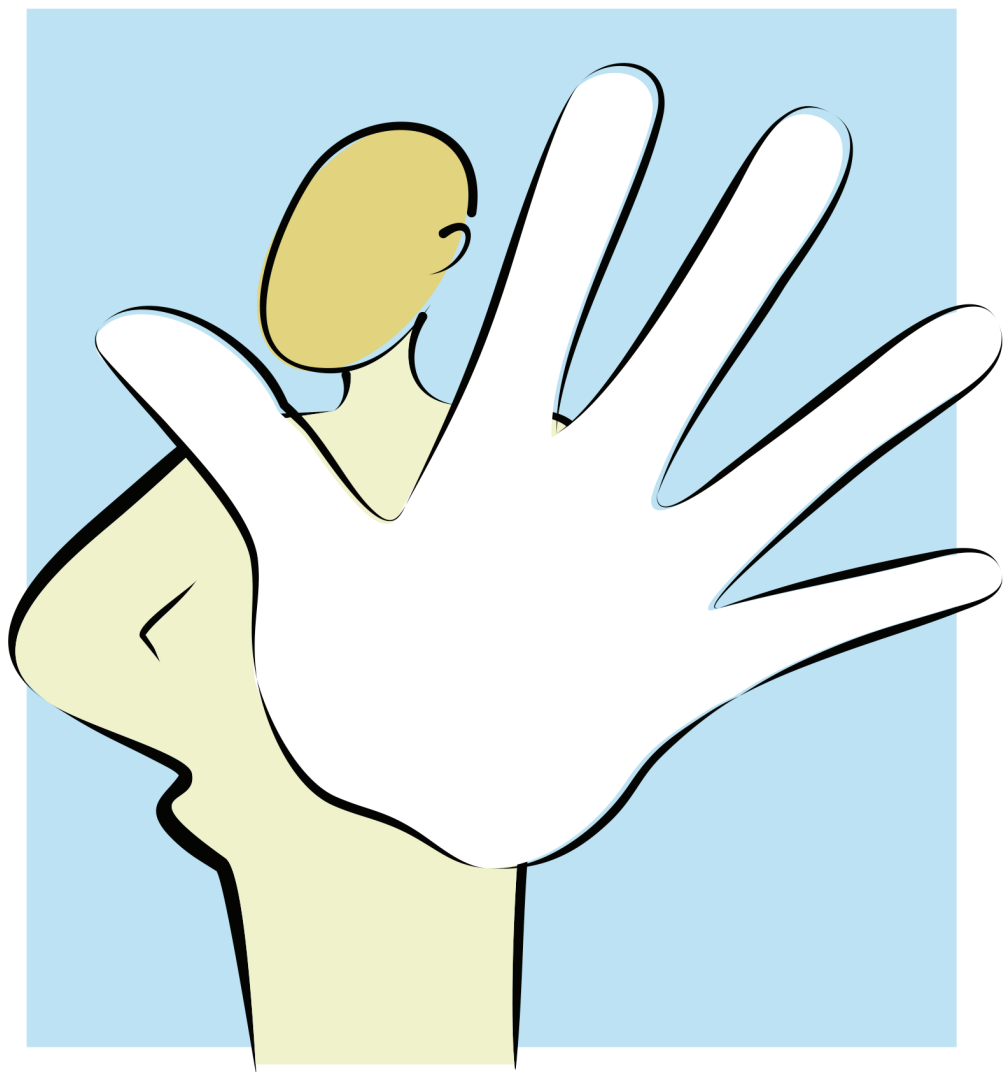

Politika zaštite od seksualne eksploatacije, zlostavljanja i uznemiravanja

Politika zaštite od seksualne eksploatacije,
zlostavljanja i uznemiravanja

Za Odeljenje za međunarodnu saradnju

Januar 2021

Sastavila Globalna jedinica za feminizam i rodnu demokratiju za Odeljenje
za međunarodnu saradnju i njene kancelarije u inostranstvu

Gajev trg 2, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Politika zaštite od seksualne eksploatacije, zlostavljanja i uznemiravanja

05 UVOD I PREAMBULA

06 IZJAVA O VIZIJI

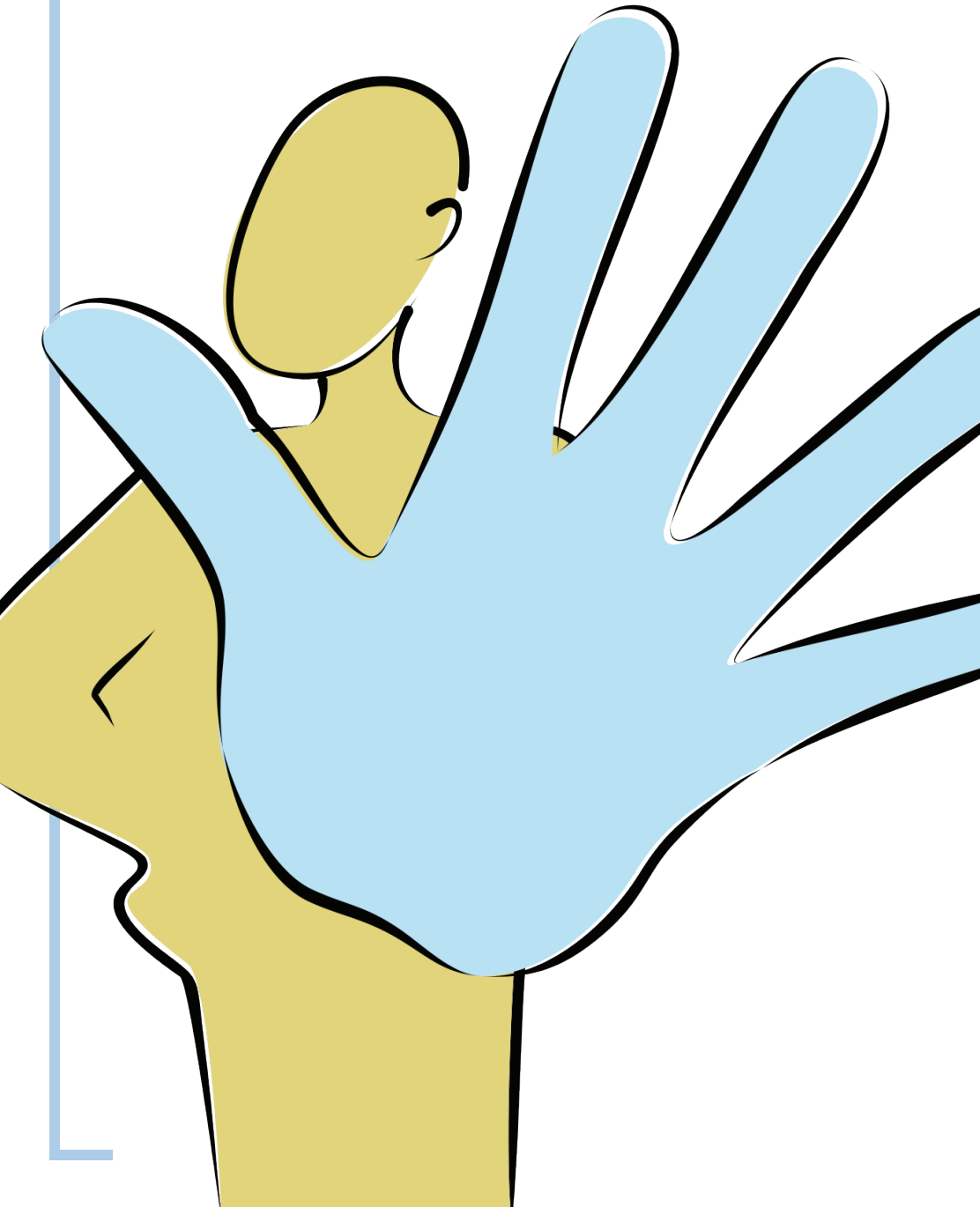
07 OSNOVNI PRINCIPI I SMERNICE ZA PONAŠANJE

09 OBIM PRIMENE

11 PRIJAVLJIVANJE NAVODA O SEKSUALNOJ

EKSPLOATACIJI I ZLOSTAVLJANJU ILI UZNEMIRAVANJU

13 PRILOG 1. DEFINICIJE

1.

UVOD I PREAMBULA

Fondacija „Hajnrüh Bel“ (hbs) je posvećena stvaranju i održavanju radnog okruženja zasnovanog na poštovanju ljudskih bića, bez obzira na njihovu starost, poreklo, klasu, kulturni ili rodni identitet, seksualnu orijentaciju ili političko mišljenje – kako u svom sedištu i međunarodnim kancelarijama, tako i pri saradnji sa volonterima/volonterkama, drugim udruženim licima i stipendistima/stipendistkinjama. Kao deo ove obaveze, hbs ne toleriše seksualnu eksploataciju, zlostavljanje, uznemiravanje ili seksualizovano nasilje bilo koje vrste.

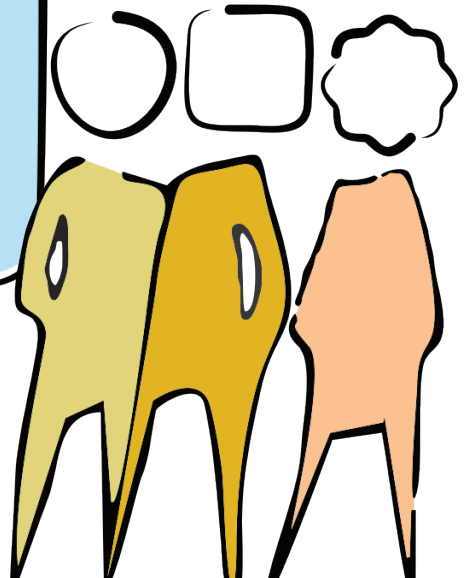
Seksualna eksploatacija, zlostavljanje, uznemiravanje i drugi oblici seksualizovanog, kao i rodno zasnovanog nasilja su rezultat kulture diskriminacije i privilegovanosti zasnovanih na neravnopravnim odnosima i dinamici moći. hbs je ovu politiku razvio na osnovu međunarodnih smernica za zaštitu od seksualne eksploatacije, zlostavljanja i uznemiravanja (PSEAH). Ova politika je deo šireg okvira zaštite (eng. *safeguarding*) koji uključuje i Kodeks ponašanja hbs-a, Smernice za primenu ove politike i Politiku upravljanja pritužbama i navodima.¹ Svi termini koji se koriste u ovoj politici zasnovani su na međunarodno priznatim definicijama i objašnjeni su u priloženim dokumentima (videti Aneks 1). Seksualna eksploatacija, zlostavljanje, uznemiravanje i seksualizovano, kao i rodno zasnovano nasilje krše univerzalno priznate međunarodne pravne norme i predstavljaju neprihvatljivo i nedolično ponašanje. hbs ozbiljno shvata sve žalbe i rešava ih na poverljiv način. Kada žalba ukazuje na kršenje ove politike, hbs preduzima mere navedene u „Upravljanje pritužbama i navodima“ i podleže disciplinskim merama, uključujući i prekid radnog odnosa.

1 Ovi dokumenti su dostupni zaposlenima u hbs-u preko boellcity.

2.

IZJAVA O VIZIJI

hbs se zalaže za puno poštovanje ljudskih prava i socijalnu pravdu za sve. Rodna demokratija i politika nulte tolerancije prema bilo kom obliku seksualne eksploatacije, zlostavljanja i uznemiravanja su čvrsto ugrađene na normativnom, programskom i organizacionom nivou unutar hbs. Posvećeni smo zaštiti svih naših osnovnih principa i smatramo ih zajedničkom odgovornošću i zajedničkim zadatkom svih članova osoblja i pridruženih partnerskih - organizacija i pojedinaca.

3.

OSNOVNI PRINCIPI I SMERNICE ZA PONAŠANJE²

U cilju zaštite najugroženije grupe stanovništva i osiguravanja poštovanja vodećih vrednosti hbs-a, sve osobe koje podležu ovoj politici³ moraju se pridržavati sledećih Osnovnih principa :

Seksualno iskorišćavanje, zlostavljanje i uznemiravanje su činovi grubog nedoličnog ponašanja i stoga su osnov za disciplinske mere, kao što su osuda, upozorenje, pismeni ukor ili otpuštanje po kratkom postupku.

Seksualne aktivnosti sa decom (osobama mlađim od 18 godina) su zabranjene bez obzira na odredbe o punoletstvu ili uzrast seksualne saglasnosti na lokalnom nivou. Pogrešno uverenje o uzrastu deteta ne predstavlja odbranu.

Zabranjena je razmena novca, zaposlenja, dobara ili usluga za seks, uključujući seksualne usluge u okviru izrazito nejednakog odnosa moći ili drugih oblika ponižavajućeg ili eksploatatorskog ponašanja. Ovo uključuje razmenu pomoći i grantova koji su ugovoreni sa učesnicima programa ili projekta.

- 2 Zasnovano na šest principa Međugencijskog Stalnog komiteta (IASC): „Šest osnovnih principa IASC u vezi sa seksualnom eksploatacijom i zlostavljanjem”, u: Izveštaj Radne grupe Međugencijskog Stalnog komiteta za zaštitu od seksualne eksploatacije i zlostavljanja u humanitarnim krizama od 13. juna 2002, Odeljak Plan A.
- 3 U daljem tekstu: hbs ljudi i partnerske organizacije. Vidi tačku 4 i Aneks 1.

hbs ljudi i partnerske organizacije mogu odlučivati ili uticati na to ko može pristupiti uslugama i grantovima. To ih može staviti u poziciju moći nad drugim ljudima. hbs podiže svest o osetljivosti ovakvih situacija i zahteva od svojih zaposlenih i povezanog osoblja da se ponašaju na odgovoran način.

Kada postoji zabrinutost ili sumnja na seksualnu eksploataciju, zlostavljanje ili uznemiravanje od strane kolege ili povezanog osoblja, hbs ljudi je moraju odmah prijaviti putem uspostavljenih mehanizama za prijavu.

hbs i partnerske organizacije dužne su da stvore i održavaju okruženje koje sprečava neprihvatljivo nedolično ponašanje i promoviše primenu ove politike. Menadžment na svim nivoima ima posebnu odgovornost za podršku i razvoj sistema koji održavaju ovo okruženje.

4.

OBIM PRIMENE

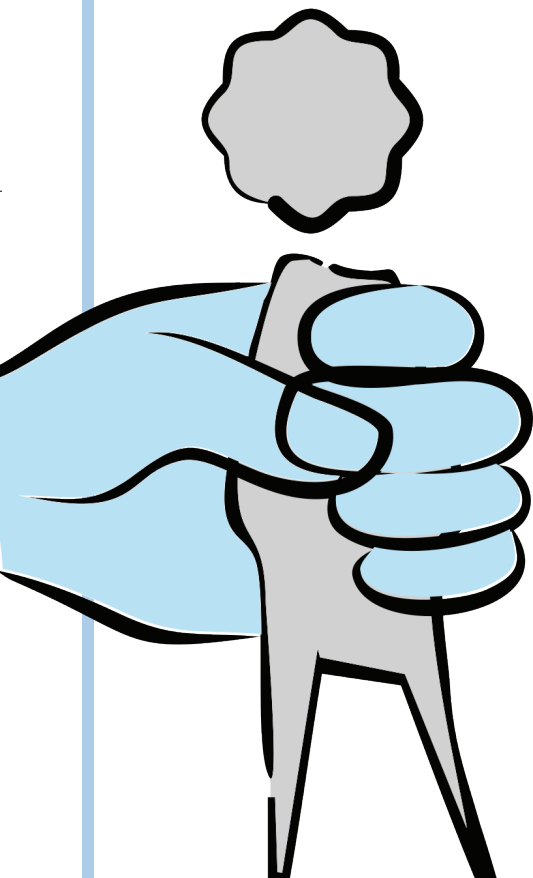
4.1. Obim primene na lica

Ova politika definiše obaveze hbs i dole definisanih osoba u pogledu zaštite od seksualne eksploatacije, zlostavljanja i uznemiravanja. Primenuje se čak i tamo gde je rigoroznija od lokalnih zakona.

OVA POLITIKA SE ODNOSI NA

- sve osobe povezane sa organizacijom uključujući sve zaposlene u međunarodnim kancelarijama, svo upućeno osoblje hbs, pripravnike/pripravnice, stipendiste/stipendistkinje, međunarodne i lokalne konsultante/konsultantice koji/koje rade za međunarodne kancelarije,
- dobavljači i eksterne organizacije i njihovi zaposleni, kao i lica koja su sklopila partnerstvo ili ugovor sa hbs za pojedinačne grantove.

hbs osoblje, pripravnici/pripravnice, stipendisti/stipendistkinje, međunarodni i lokalni konsultanti/konsultantice koji/koje rade za međunarodne kancelarije u daljem tekstu se nazivaju hbs ljudi i povezano osoblje.

hbs preuzima odgovornost za rešavanje incidenata nedoličnog ponašanja koji uključuju osobe koje nisu zaposlene u Fondaciji, pod uslovom da su podnosilac žalbe i osoba protiv koje je žalba podneta (subjekat žalbe) došli u kontakt kroz aktivnosti Fondacije (za detalje o obimu primene, pogledajte dokument „Upravljanje žalbama i navodima” u boellcity).

hbs može da uputi žalbe koje ne spadaju u delokrug njene politike relevantnim institucijama na koje se žalba odnosi.

4.2 Projektni partneri

Ova politika se predstavlja aneks ugovora o kooperaciji između hbs i projektnih partnera, i kao takva se prilaže na potpisivanje. hbs u kontinuitetu pruža informacije o PSE-AH obukama i distribuira materijale za podizanje svesti.

U slučaju nedoličnog ponašanja koje krši Kodeks ponašanja i/ili ovu politiku od strane projektnih partnera ili povezanog osoblja, hbs postupa prema sistemu žalbi Fondacije i procedurama upravljanja slučajevima, osim ako partner ima strožiji sistem upravljanja pritužbama koji bi se tada primenio.

Ako projektni partner ne preduzme radnje po žalbi u skladu sa minimalnim zahtevima i/ili ne preduzme odgovarajuće mere kada je seksualna eksploatacija, zlostavljanje ili uznemiravanje dokazano i traje, hbs preuzima mere, uključujući i mogućnost raskida ugovora o kooperaciji.

5.

PRIJAVLJIVANJE NAVODA O SEKSUALNOJ EKSPLOATACIJI I ZLOSTAVLJANJU ILI UZNEMIRAVANJU

Svako ko ima sumnje ili zabrinutost u vezi sa seksualnom eksploatacijom i zlostavljanjem ili uznemiravanjem u koje su uključeni hbs ljudi i povezano osoblje, usmeno ili pismeno prijavljuje iste Timu za upravljanje predmetima, osobi zaduženom za rodna pitanja, imenovanoj kontakt osobi ili anonimno putem e-maila/broja telefona (pogledajte dokument „Pritužbe i upravljanje navodima“).

Sve međunarodne kancelarije hbs uspostavljaju i oglašavaju mehanizme/kanale za prijavu žalbi u skladu s odgovarajućim kontekstom, i stavljaju na raspolaganje informacije o odgovarajućim lokalnim uslugama podrške za hbs ljude i partnerske organizacije.

- Pojedinci koji sumnjaju ili su zabrinuti zbog moguće seksualne eksploatacije, zlostavljanja ili uznemiravanja, ne smeju sami istraživati takve navode ili sumnje, već ih moraju prijaviti kroz odgovarajuće kanale.
- Prijave se šalju u dobroj veri.

- Zabranjen je svaki oblik odmazde ili zastrašivanja podnosioca pritužbi, uzbunjivača, oštećenih pojedinaca/prebroditelja ili svedoka.
- Pojedinci uključeni u žalbeni postupak moraju uložiti sve napore da očuvaju poverljivost predmeta (pogledajte „Upravljanje pritužbama i navodima” za više o poverljivosti i obaveznom izveštavanju).
- Sve osobe koje su uključene u proces upravljanja pritužbama, uključujući, ali ne ograničavajući se na prebroditelje, svedoke i subjekte pritužbe, imaju pravo da se prema njima postupa s dostojanstvom i poštovanjem.

Nepoštovanje gore navedenih principa može biti povod za disciplinske mere protiv svih hbs ljudi, uključujući i prekid radnog odnosa po kratkom postupku. hbs očekuje od svojih partnera da preduzmu odgovarajuće mere u slučaju žalbe i ako se dokaže seksualna eksploatacija, zlostavljanje i uznemiravanje.

Prilog 1. Definicije

1.1 SEKSUALNA EKSPLOATACIJA⁴

Seksualna eksploatacija se definiše kao stvarna ili pokušana zloupotreba položaja ranjivosti, različite moći ili poverenja u seksualne svrhe, uključujući, ali ne ograničavajući se na novčanu, društvenu ili političku korist od seksualne eksploatacije drugog.

1.2 SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE⁵

Seksualno zlostavljanje se definiše kao stvarno ili zaprećeno fizičko narušavanje telesne autonomije seksualne prirode, bilo silom ili pod nejednakim ili prisilnim uslovima.

1.3 SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE

Seksualno uznemiravanje se definiše kao neželjeno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje seksualne ili rodne prirode sa svrhom ili efektom narušavanja dostojanstva osobe, posebno kada se stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.⁶

1.4 SEKSUALNO NASILJE⁷/ SEKSUALIZOVANO NASILJE

Seksualno nasilje se definiše kao radnja seksualne prirode protiv jedne ili više osoba ili radnja primoravanja lica ili osoba da se upuste u čin seksualne prirode kroz pretnju silom ili prinudom, uključujući strah od nasilja, lišavanja slobode, psihičkog ugnjetavanja ili zloupotrebe moći, ili korišćenjem prinudnog okruženja ili nesposobnosti lica ili osoba da da/daju stvarni pristanak. Oblici sek-

4 Standardi UN (ST/SGB/2003/13).

5 Standardi UN (ST/SGB/2003/13).

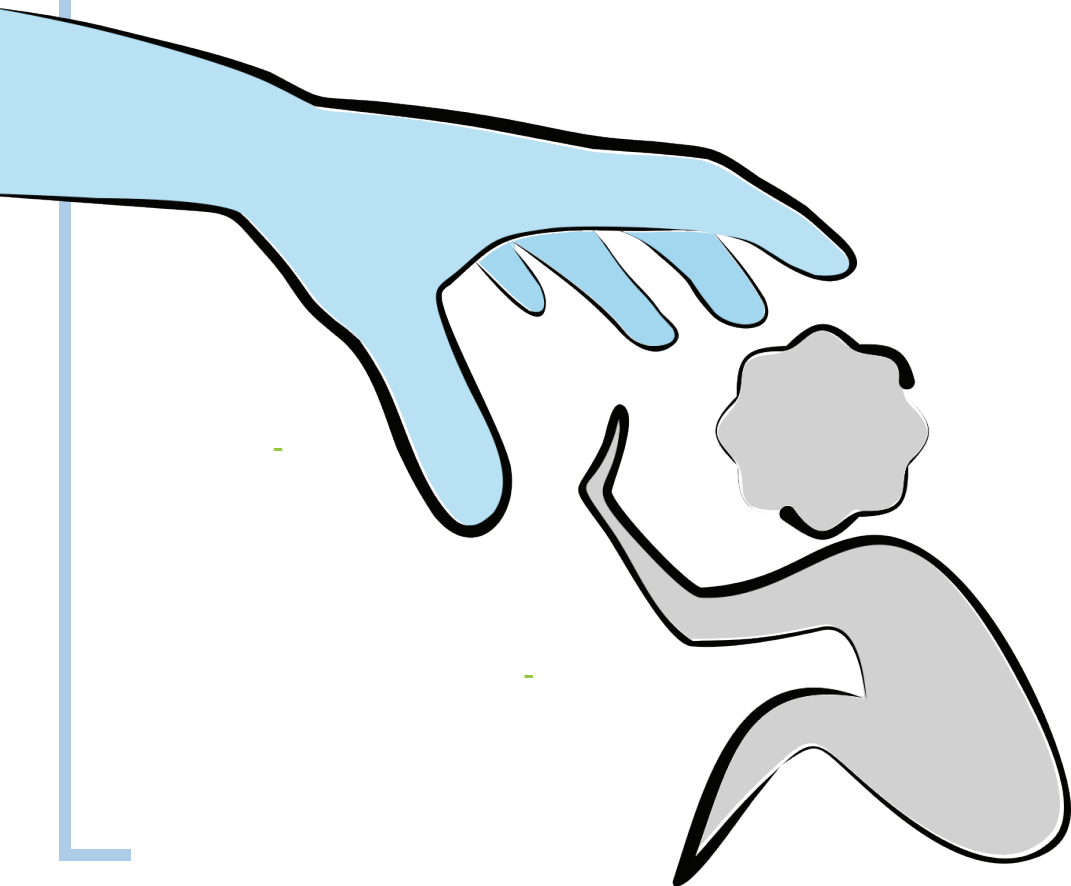
6 Nemački opšti akt o jednakom tretmanu (Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz, AGG), član 3(4) u vezi sa članom 2 (1) br. 1 do 4.

7 Međunarodni krivični sud, Elementi zločina, član 7 (1) (g)-6 Zločin protiv čovečnosti seksualnog nasilja

sualnog nasilja uključuju silovanje, pokušaj silovanja, prisilnu prostituciju, seksualnu eksploataciju i zlostavljanje, trgovinu ljudima u svrhu seksualne eksploatacije, dečju pornografiju, dečju prostituciju, seksualno ropstvo, prinudni brak, prinudnu trudnoću, prinudnu javnu golotinju, prisilno testiranje nevinosti itd.

1.5 RODNO ZASNOVANO NASILJE

Termin „rodno zasnovano nasilje” za potrebe ovog dokumenta predstavlja krovni termin za svako štetno ponašanje učinjeno protiv volje pojedinca zasnovano na (društveno pripisanim) polnim razlikama. To je oblik diskriminacije u kojem pojedinci ne mogu

da ostvare svoja ljudska prava i slobode prema međunarodnom pravu (uključujući ugovore o ljudskim pravima, kao što je Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, CEDAV) zbog svog pola ili rodnog identiteta. Širom sveta, žene i devojčice su neproporcionalno pogođene rodno zasnovanim nasiljem. Stoga se ovaj termin najčešće koristi da bi se istakla specifična ugroženost žena i devojčica nasilju zbog rodne neravnopravnosti. Međutim, muškarci i dečaci, homoseksualci i trans- i interseksualne osobe takođe su mete rodno zasnovanog nasilja. Seksualna eksploatacija i zlostavljanje je oblik rodno zasnovanog nasilja. Seksualno/seksualizovano nasilje takođe može biti oblik rodno zasnovanog nasilja.

1.6 ZAŠTITA OD SEKSUALNE EKSPLOATACIJE, ZLOSTAVLJANJA I UZNEMIRAVANJA (PSEAH)

Termin PSEA uglavnom koriste Ujedinjene nacije i nevladine organizacije da označe mere preduzete u cilju zaštite osoba koje su izložene riziku od seksualne eksploatacije i zlostavljanja od strane sopstvenog osoblja i povezanog osoblja.

hbs uključuje i seksualno uznemiravanje u svoju politiku i stoga koristi izraz „Zaštita od seksualne eksploatacije i zlostavljanja i uznemiravanja” i akronim PSEAH⁸.

1.7 ZAŠTITA (ENG. SAFEGUARDING)

Zaštita⁹ je krovni termin koji se posebno koristi u Ujedinjenom Kraljevstvu i Irskoj i odnosi se na mere preduzete za zaštitu zdravlja, blagostanja i ljudskih prava pojedinaca. Sadrži odgovornost organizacija da obezbede da njihovi zaposleni, aktivnosti i programi ne

8 *Protection from Sexual Exploitation and Abuse and Harassment*, prim.prev.

9 Videti, „Safeguarding people”. Care Quality Commission. 18. jun 2014, <https://www.cqc.org.uk/vhat-ve-do/hov-ve-do-our-job/safeguarding-people>. Videti takođe, VENRO, Schutz vor Sekisierter Gewalt und Ausbeutung in der Entwicklungszusammenarbeit und Humanitaren Hilfe – Handreichung, 2019, str. 5.

nanose štetu deci i ugroženim odraslim osobama, niti ih dovode u opasnost od povrede i zlostavljanja.¹⁰ PSEA i zaštita dece su obuhvaćeni ovim krovnim pojmom. Generalno, ovaj pojam ne obuhvata seksualno uznemiravanje od strane osoblja.¹¹

1.8 HBS LJUDI I POVEZANO OSOBLJE FONDACIJE

Izraz " hbs ljudi i povezano osoblje" odnosi se na sve zaposlene i upućeno osoblje Fondacije „Hajnrih Bel". Takođe se odnosi na stažiste, stipendiste i partnere Fondacije i međunarodnih kancelarija Fondacije, uključujući lokalno osoblje hbs koje radi u međunarodnim kancelarijama. Pored toga, termin obuhvata međunarodne i lokalne konsultante. Ovo takođe uključuje organizacije koje nisu deo Fondacije i njihove zaposlene, kao i pojedince koji su sklopili partnerstvo ili ugovor sa Fondacijom o pojedinačnim grantovima ili beneficijama.

1.9 OŠTEĆENA OSOBA

Osoba za koju se tvrdi da je pretrpela seksualnu eksploataciju, zlostavljanje ili uznemiravanje.

1.10 PODNOSILAC PRIJAVE

Osoba koja podnosi žalbu (ovo može, ali i ne mora biti oštećena osoba).

1.11 OPTUŽENA OSOBA

Osoba za koju se tvrdi da je prekršila politiku i predmet je optužbe ili žalbe.

10 Takođe videti, CHSAlliance , https://vvv.chsalliance.org/files/files/PSEA_Info_final.pdf.

11 CHSAlliance, PSEA Implementation Quick Reference Handbook, 2017.

1.13 ISHOD ISTRAGE

Kada se navod ispita i izveštaj o istrazi završi, preporuke koje proizilaze se nazivaju „ishodom istrage”.

1.14 UZBUNJIVAČ¹²

Izraz „uzbunjivač” odnosi se na podnosioca žalbe koji nije oštećena osoba, već je član hbs osoblja ili povezanog osoblja, koja prijavljuje incident. U okviru UN-a, prema odredbama Biltena generalnog sekretara o zaštiti od odmazde, zaposleni, pripravnici ili volonteri UN-a koji prijave nedolično ponašanje, uključujući seksualno iskorišćavanje ili zlostavljanje, mogu imati pravo na zaštitu pod određenim uslovima.¹³ Organizacione smernice za uzbunjivanje mogu da podstaknu zaposlene da izraze zabrinutost ili sumnje u nedolično ponašanje kolega nudeći zaštitu od mera odmazde¹⁴ za prijavljivanje i mogu da razjasne pravila i procedure za prijavljivanje i postupanje u takvim slučajevima. Takođe pogledajte Smernice za uzbunjivanje Malteser International-a.¹⁵

- 12 Na osnovu definicije „uzbunjivača” u Rečniku UN o seksualnoj eksploataciji i zlostavljanju; videti United Nations, Glossary on Sexual Exploitation and Abuse, 2nd Edition, 2017
- 13 U skladu sa Biltenom generalnog sekretara UN S/SGB/2005/21.
- 14 UN, Statement of Commitment on Eliminating Sexual Exploitation and Abuse by UN and Non-UN Personnel (2006, updated 2011) para. 5, “Take appropriate action to the best of our abilities to protect persons from retaliation where allegations of sexual exploitation and abuse are reported involving our personnel.”
- 15 Malteser International, Whistleblowing Guidelines, 2016.

